

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Quæstio 1. An particula donec ostendat postea cognouisse?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

VERSUS 25.

Et non cognoscebat eam, donec peperit filium suum primogenitum.

QVÆSTIO I.

An particula Donec ostendat postea cognovisse?

§. 1. **S**VÅ interpretatione id euincere conati sunt, Helvidius, Eubionites, Helvidiani, Iovinianus, Eunomia-
ni, & generatim omnes Antidicomarite. Petulantissimi-
Helvidius virginis inimicus.
nimum hunc in modum loquitur, ut omnino sibi demon-
strasse videatur. Deinde vult, ait Hieronymus, docere,
quod donec siue vsque aduerbia, certum tempus significant, quo
completo fiat id quod vsque ad illud temporis quod prescriptum
est, non fiebat; velut in presenti: & non cognoscebat eam, do-
nec peperit filium. Apparet, inquit, cognitam esse post partum,
cuius cognitionem filii tantum differbat generatio. Et ad hoc
approbandum congerit exempla ex Scripturis quam plurima,
more Andabataram gladium in tenebris ventilans, & lin-
guæ sonum ad confodienda sui tantum corporis membra con-
currens.

Hoc argumentum ait Hieronymus se Scripturæ au-
thoritate frangere. Donec enim sæpe definitum, sæpe
infinitum esse. Neque enim semper indicat, postea
id futurum, quod esse, vel non esse ad certum termi-
num definitur. Sic Isaiæ 46. vers. 5. *Vsque ad senectam tu-*
ego ipse, & *vsque ad canos ego porrabo.* Nunquid post se-
nectam non ipse? aut post canos non portabit? Sic
Lucæ 22. *Ego vobiscum sum vsque ad consummationem sæ-*
culi. Sic 2. Regum 6. vers. 26. Psalm. 109. Deutero-
nom. 39. vers. 6. Psalm. 122. Isaiæ 22. vers. 14. *Sidi-*
mittitur vobis hac inquit as, donec moriamini. Sane post
mortem non remittetur. Matth. 5. capit. vers. deci-
mo octavo. *Donec transeat cælum, & terra, lota vnum,*
aut vnus apex non prateribit a lege donec omnia fiant. Cer-
te post non prateribunt. Idem vsus est verbi Græci
ἕως, & Hebræi ἄχρι. Nec aliud vsus loquentium
exigit: non enim cum vsque ad reditum iubeo ami-
cum valere, volo eundem post reditum meum agro-
tare. Vnum tantum Græcæ dictionis, ἕως ponam ex-
emplum. Matthæi 10. capit. ὃν μὴ πέποιθετε τοὺς πόλεις
& τοὺς οἰκιστὰς αὐτῶν ὅτι οὐδεὶς ἀνθρώπου καταστραφείη
ἢ τοῦ οὐρανοῦ. Non consum-
mabitur omnes ciuitates Israel, donec veniat filius hominis.
Sane post eius aduentum non erant consumma-
turi.

Causa cur hac locutione Euangelista vtatur, non
est, vt insinuet postea cognitam. Sed vt simpliciter Iosephum
filium non esse Christum ostendat. Quamuis
nim fieri potuerit, vt inuenta fuerit in vtero habens, non esse Iosephum
potuit tamen quispiam suspicari errorem fuisse, vel Iosephi
suspicionem; ipsam vero ex Iosepho concepisse, & filium
Christum Iosephi filium esse, quod fecerunt mul-
ti, contendere. Caluinus rem in medio relinquere
videtur. Nobis hoc vnum sufficit, stultè & perperam ex ver-
bis Euangelistæ colligi quid post Christum natum contigerit? Caluinus
Vocatur primogenitus: sed non alia ratione nisi vt sciamus in virginitate
ex Virgine esse natum. Negatur Iosephum cum ea habuisse do-
tatis Mariæ nec peperit: & hoc quoque ad idem tempus restringitur. quid causa pra-
postea secutum sit non indicat. Talem esse Scripturæ usum scit uariator.
notum est. Et certe nemo vnquam hac de re questionem moue-
bit nisi curiosus: nemo vero pertinaciter insistet nisi contentio-
sus rixator. Omnino non sufficit Ecclesiæ, quæ Helui-
dium, aliosq; damnauit. Nec modò qui pertinaciter virginita-
tē insistit, contentiosus, rixator est, sed hæreticus.

§. 2. Alti-

Achaz regnauit annos 16.
Ezechias initio regni sui erat annorum 25.
Initio igitur regni paterni annorum 9.
At vero hæc facta non sunt statim initio regni A-
chaz, sed tertio bello quod Achaz sustinuit, ut minimū
annorum duodecim fuerit Ezechias. Adde vero Eze-
chiam iam adultum fuisse, antequam derelinqueretur
terra à facie duorum Regum suorum. Quod hunc in mo-
dum demonstro. Anno 3. Osee Regis Israhel, regharé
cepit Ezechias Rex Iuda, tum erat viginti quinque; an-
norum 4. Reg. 18. i. 2. erat igitur 22. annorum, cum
Phacee occisus est. & annorum 28. cum Salmanasar
occupauit Samariam. Itaq; falsum omnino est terram
derelictam fuisse antequam puer Ezechias sciret nomi-
nare Patrem & matrem.

Eadē ratio est cur pertinere non possit ad Isaiæ filiū
Isaiæ Schear-ia-schub, hoc est, reliquum conuer-
tur. Id enim filii nomen fuit, vel sane Ischub solum,
ut Schear sic idem, quod relictus, seu reliquus. Hic ve-
ro non nasciturus, sed natus erat; occurrebat enim Re-
gi cum patre, nec de virgine natus, nec ortus eius e-
rat signum.

§. 7. Virginis conceptus, & partus signum non e-
rant, liberationis Achazi, cum post multa secula sub-
secutus sit: Quomodo igitur rei proximæ signum est
res futura?

Responsiones facilius fuerit recensere, quam ali-
cui acquiescere. Alii signum memoratiuum, non Pro-
gnosticon. Alii signum domui Dauid, non Achazo.
Alii signum non datum, sed rem ipsam, quæ tamen in-
mensa benignitas Dei fuerit signum.

Certissime constat Achazo signum datum non ef-
fuisse: nec hanc esse mentem Prophetæ. Signum enim il-
le respiciat; nec Deo causam committere voluit, ut
clarum est ex ante dictis. Dicendum igitur duos esse
hoc loco pueros; Primum, natum Virginis, qui primo
momento nouit reprobare malum, & eligere bonum. Al-
terum vero, qui antequam id agere potuerit, incre-
menta expectatit ætatis. Textus Prophetæ hoc indi-
cat. Et dices ad eum, vide ut sileas: noli timere, & cor tuum
ne formidet à duabus caudis titonium fumigantium istorum in
ira furoris Rafin Regis Syriæ, & filii Romelæ: eo quod consilium
inierit contra te Syria in malum, & Ephraim & filius Romelæ,
dicentes, ascendamus ad Iudam, & suscitemus eum, & auella-
mus eum ad nos, & ponamus Regem in medio eius filium Ta-
bed. Hæc dicit Dominus Deus, non stabit, & non erit istud: Sed
caput Syriæ Damascus, & caput Damasci Rafin: & adhuc
sexaginta & quinque anni, Et desinet Ephraim esse populus: &
caput Ephraim Samaria, & caput Samariæ filius Romelæ.
Si non credideritis, non permanebitis.

Cum enim hæc Achaz vana existimaret; non sine
gravi comminatione adiecit Dominus: Si non credide-
ritis, non permanebitis. Deinde signum requirere impe-
tauit: quod cum Rex noller. Prophetæ uero ille de si-
gno summo, quoque salus omnium continebatur. Id
vero ad consolationem eorum, qui expectabant re-
demptionem Israelis: nec enim Achazo signum hoc
offerretur.

Tum vero vers. 16. ad institutum redit, & affirmat,
Regem Samariæ & Regem Syriæ non capturos Iero-
solytam, quod ille meruerat, sed populos eos: mox
in captiuitatem ituros. Quia antequam sciat puer repro-
bare malum, & eligere bonum, derelinquetur terra, quam tu
detestaris, à facie duorum Regum suorum.

Mox vero etiam contra domum Dauid vaticina-
tur. vers. 17. *Adducet Dominus super te, & super populum
tuum, & super domum Patris tui dies, qui non uenerunt à die-
bus separationis Ephraim à Iuda, cum Rege Assyriorum.*

Mox autem Rafin occisus est ab Rege Assyriorum,
& Phacee ab Osee. Ita ut Achaz inimicorum mortes
spectaret.

Primogeni-
tus est quis
quis primus
nascitur.

§. 2. Alterum Heluidii argumentum est, Christum vocari primogenitum, fratres igitur habuisse, alioqui futurum fuisse vnigenitum.

Hieronymi responsio est. Primogenitum etiam dici qui est vnigenitus; omnem vnigenitum esse primogenitum. Sic enim vocari eum, non modo post quem nati sunt fratres, sed etiam ante quem nullus est natus. Num. 18. 15. tota res definitur. Quicquid primum erumpit è vulua cuncta carnis, quam offerunt Domino, siue ex hominibus, siue de pecoribus fuerit, cuius fuerit: ita

duntaxat, vt pro hominis primogenito precium accipias. Pp. la megenitum autem bouis & ouis non facies redimi. Vocantur ergo primogeniti, בְּרִיכָה בְּרִיכָה omnis apertio vulue, ideoque בְּרִיכָה בְּרִיכָה vt primogenita, vel offeruntur, vel redimuntur, non exspectato sequentium ortu. Ita & Christus in templo offertur, tanquam primogenitus. Quin & in Agypto occisa sunt omnia primogenita, etiam si vnigenita fuerint. Ex quo concludimus hanc etiam obiectionem ex Heluidiana imperitia natam esse.

CAPVT II.

Luc. 2. a. 7.

Mich. 5. a. 2.
Ioan. 7. f. 42.

Pf. 71. b. 10.

Osec. 11. a. 2.

Ier. 31. d. 5.

EM ergo natus esset Iesus in Bethlechem Iuda, in diebus Herodis Regis, ecce Magi ab Oriente venerunt Ierosolymam, 2. dicentes: Vbi est qui natus est Rex Iudeorum? vidimus enim stellam eius in Oriente, & venimus adorare eum. 3. Audiens autem Herodes Rex, turbatus est, & omnis Ierosolyma cum illo. 4. Et congregans omnes Principes Sacerdotum, & Scribas populi, sciscitabatur ab eis, ubi Christus nasceretur. 5. At illi dixerunt ei, in Bethlechem Iuda: Sic enim scriptum est per Prophetam. 6. Et tu Bethlechem terra Iuda, nequaquam minima es in principibus Iuda: ex te enim exiet Dux, qui regat populum meum Israel. 7. Tunc Herodes clam vocatis Magis diligenter didicit ab eis tempus stelle que apparuit eis. 8. & mittens illos in Bethlechem, dixit: Ite, & interrogate diligenter de puero: & cum inueneritis, renunciate mihi, vt & ego veniens adorem eum. 9. Qui cum audissent Regem, abierunt, & ecce stella, quam viderant in Oriente, antecedebat eos, vsque dum veniens staret supra, ubi erat puer. 10. Videntes autem stellam gauisi sunt gaudio magno valde. 11. Et intrantes domum, inuenerunt puerum, cum Maria matre eius, & procidentes adorauerunt eum: & apertis thesauris suis obulerunt ei munera, aurum, thus, & myrrham. 12. Et responso accepto in somnis ne redirent ad Herodem, per aliam viam reuersi sunt in regionem suam. 13. Qui cum recessissent, ecce angelus Domini apparuit in somnis Ioseph, dicens: Surge, & accipe puerum, & matrem eius, & fuge in Agyptum, & esto ibi vsque dum dicam tibi. Futurum est enim vt Herodes querat puerum, ad perdendum eum. 14. Qui consurgens accepit puerum & matrem eius nocte, & secessit in Agyptum. 15. & erat ibi vsque ad obitum Herodis: vt impleretur quod dictum est à Domino per Prophetam dicentem: Ex Agypto vocaui filium meum. 16. Tunc Herodes videns quoniam illud esset à Magis, iratus est valde, & mittens occidit omnes pueros, qui erant in Bethlechem, & in omnibus finibus eius à bimatu & infra secundum tempus, quod exquisierat à Magis. 17. Tunc adimpletum est quod dictum est per Ieremiam Prophetam dicentem. 18. Vox in Rama audita est, ploratus, & ululatus multus, Rachel plorans filios suos, & noluit consolari, quia non sunt. 19. Defuncto autem Herode, ecce angelus Domini apparuit in somnis Ioseph in Agypto. 20. dicens: Surge, & accipe puerum, & matrem eius, & vade in terram Israel: defuncti sunt enim, qui querebant animam pueri. 21. Qui consurgens, accepit puerum, & matrem eius, & venit in terram Israel. 22. Audiens autem quod Archelaus regnaret in Iudea pro Herode patre suo, timuit illo ire: & admonitus in somnis, secessit in partes Galilee. 23. Et veniens habitauit in ciuitate, que vocatur Nazareth: vt adimpleretur quod dictum est per Prophetas: Quoniam Nazareth vocabitur.

IN CAPVT SECVNDVM

ARGVMENTVM.

Christi infantia domi vilis, foris inuolare scit.

Argumentum cap. 2.

Natus Emanuel, quamuis diuersorio exclusus inter animalia vilis & inglorius iaceret, maiestatem tamen suam variis indicis effulgere voluit; Angelorum oracula, & cantus audiunt pastores, stella Magos ex Oriente ducit, cubæ vagientis Herodem exterruit, tota Ierosolyma rumore Messie nati conturbatur. Rex impius successori mortem intentat, non modo ingenti, sed inaudito scelere infantes trucidat, vt tot rebus Iudeorum Deus torporem excuteret, & fidem nostram firmaret. Magorum aduentum, acta cum Herode, adorationem Domini, abitum, Herodis elusi furias, fugam in Agyptum Mathæus describit. Sunt quidem hoc loco variae quaestiones, sed quaram in vtramque partem est libera definitio. Ideo paucioribus rem vniuersam comprehendam, paucis, quæ aduersum hæreses & mores faciunt expostis. A principio vsque ad Versum 13. legitur in Syra Ecclesia; מְרִיבָה וְיִלְדָה ad vespertinam natalitiorum.

Hinc ad Versum 19. Ad matrinam cedis infantum. Atque inde eadem die ad oblationem cedis infantum. Hoc est enim קֹרְבָּה Koreba.

VERSVS